

Ασφάλεια στο Διαδίκτυο – Δειγματικό σχέδιο μαθήματος για μαθητές Δ - Ε' - ΣΤ' τάξης Δημοτικού Σχολείου

Διδακτικοί Στόχοι:

Οι μαθητές να:

1. Αναφέρουν τις κυριότερες υπηρεσίες του Διαδικτύου.
2. Περιγράφουν τη χρησιμότητα των κυριότερων υπηρεσιών του Διαδικτύου.
3. Περιγράφουν κινδύνους που προκύπτουν από την απρόσεκτη ή λανθασμένη χρήση των διαφόρων υπηρεσιών του Διαδικτύου.
4. Εισηγηθούν τρόπους προστασίας από τους κινδύνους που προκύπτουν από την απρόσεκτη ή λανθασμένη χρήση των διαφόρων υπηρεσιών του Διαδικτύου.

Προτεινόμενες Δραστηριότητες:

1. Το μάθημα ξεκινά με συζήτηση γύρω από το Διαδίκτυο με σκοπό να διερευνήσουμε τις υφιστάμενες γνώσεις των παιδιών.
2. Στη συνέχεια γίνεται προβολή της παρουσίασης Διαδίκτυο – Τι μπορεί να κάνει για σένα; Υιοθετώντας τη θέση ότι πολλοί μαθητές αυτών των ηλικιών ακόμα δε γνωρίζουν πολλά για το Διαδίκτυο, στόχος της παρουσίασης είναι να γνωρίσουν όσα παιδιά δεν ξέρουν σχετικές έννοιες και να ενημερωθούν για τη χρησιμότητα που μπορεί να έχουν για τον άνθρωπο οι διάφορες υπηρεσίες του διαδικτύου όταν αυτές χρησιμοποιηθούν σωστά. Στην παρουσίαση γίνεται αναφορά με χρήση σχετικών screenshots στον Παγκόσμιο Ιστό (αναφορά σε ιστοσελίδες με πληροφορίες, ιστοσελίδα με μηχανή αναζήτησης, ιστοσελίδα με παιχνίδια, και εμπορική ιστοσελίδα για on-line αγορές), την υπηρεσία Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου, την υπηρεσία ανταλλαγής Άμεσων Μηνυμάτων (Instant Messages) και την υπηρεσία Συνομιλιών (Chat).
3. Ακολουθεί συζήτηση που σκοπό έχει να αναδείξει τις απεριόριστες δυνατότητες της σωστής χρήσης του διαδικτύου. Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τη συζήτηση βασιζόμενος στις πληροφορίες που προβάλλονται στην παρουσίαση, τη σχετική αφίσα και τις πιο κάτω επεξηγηματικές σημειώσεις:
 - Το Διαδίκτυο είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο Η.Υ που ενώνει υπολογιστές σε όλο τον κόσμο για να ανταλλάσσουν μεταξύ τους δεδομένα. Το Διαδίκτυο δε στεγάζεται κάπου και δεν περιέχει το ίδιο πληροφορίες. Απλώς είναι το μεταφορικό μέσο για τις πληροφορίες που είναι αποθηκευμένες σε διάφορους υπολογιστές.
 - Σε κάθε χώρα υπάρχουν εταιρείες ή οργανισμοί παροχής υπηρεσιών διαδικτύου που διαθέτουν την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και δημιουργούν τα δικά τους δίκτυα για να προσφέρουν τις απαραίτητες υπηρεσίες για σύνδεση με το Διαδίκτυο στους συνδρομητές τους. Μεγάλες επιχειρήσεις και ιδρύματα όπως τα πανεπιστήμια έχουν δικές τους μόνιμες γραμμές σύνδεσης με το Διαδίκτυο.
 - Κάθε ένα από αυτά τα δίκτυα διατηρεί την αυτονομία του και είναι το ίδιο υπεύθυνο για το είδος των πληροφοριών που διακινεί, τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι υπολογιστές του και τη διαχείρισή του.
 - Το Διαδίκτυο αποτελείται από διάφορες υπηρεσίες:
 1. Υπηρεσία Παγκόσμιου Πληροφοριακού Ιστού (World Wide Web): επιτρέπει την πλοήγηση του χρήστη σε ιστοσελίδες που περιέχουν πληροφορίες, όπως κείμενο, εικόνες, ήχο και βίντεο.
 2. Υπηρεσία Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου (Email): επιτρέπει την ανταλλαγή μηνυμάτων και επισύναψη σε αυτά κάθε είδους αρχείων.
 3. Υπηρεσία Άμεσων Μηνυμάτων (Instant Messages): επιτρέπει την ανταλλαγή δεδομένων κειμένου, φωνής και εικόνας σε πραγματικό χρόνο με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού πχ το Msn Messenger ή το Yahoo Messenger.

4. Υπηρεσία Συνομιλιών (Chat): επιτρέπει τη συνομιλία με άλλους χρήστες σε πραγματικό χρόνο και στηρίζει τη λειτουργία της σε ένα δίκτυο διακομιστών συζητήσεων (IRC Servers) όπου φιλοξενούνται τα διάφορα δωμάτια συνομιλιών (chat rooms).
4. Στη συνέχεια γίνεται η προβολή του σχετικού DVD που σας αποστάληκε
5. Με αφορμή το φιλμάκι σχολιάζουμε πιθανούς κινδύνους που κρύβονται σε ένα δωμάτιο συνομιλίας. Μπορούμε να επικεντρωθούμε στα εξής σημεία:
 - Όταν τα παιδιά χρησιμοποιούν εργαλεία επικοινωνίας στο Διαδίκτυο και κυρίως τα δωμάτια συνομιλίας διατρέχουν κίνδυνο επικοινωνίας με διαδικτυακούς διαφθορείς.
 - Οι διαδικτυακοί διαφθορείς κρύβονται πίσω από την ανωνυμία και προσπαθούν να δημιουργήσουν σταδιακά σχέσεις οικειότητας με άπειρα και νεαρά άτομα (κυρίως νεαρούς έφηβους στο στάδιο της εφηβικής επανάστασής τους) με στόχο την εκμετάλλευσή τους.
 - Επενδύουν πολύ χρόνο για να πετύχουν τους στόχους τους, γνωρίζουν τα ενδιαφέροντα των παιδιών που παρενοχλούν, ακούν και μοιράζονται τα προβλήματά τους, τους αποστέλλουν ακόμα και δώρα και σταδιακά εισάγουν σεξουαλικό περιεχόμενο στις συζητήσεις τους ή προβάλλουν σεξουαλικά ακατάλληλο υλικό.
 - Τελικός στόχος τους είναι να αποσπάσουν προσωπικά στοιχεία των παιδιών (ονόματα, διευθύνσεις, τηλέφωνα) και να έρθουν σε άμεση επικοινωνία με τα παιδιά είτε τηλεφωνική ή κατά πρόσωπο.
6. Ακολουθεί συζήτηση για κινδύνους που εγκυμονεί γενικά η απρόσεκτη ή λανθασμένη χρήση του διαδικτύου. Παράλληλα μπορεί να γίνεται αντιπαραβολή με τη σωστή χρήση του Διαδικτύου όπως αυτή παρουσιάστηκε στην αρχική παρουσίαση. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει τις πιο κάτω πληροφορίες για να προβληματίσει τους μαθητές για τις παγίδες του Διαδικτύου.
 - Αναζητώντας πληροφορίες / εικόνες / φιλμάκια στον Παγκόσμιο ιστό, ιδιαίτερα αν γίνεται μη προσεκτική χρήση λέξεων-κλειδιών σε μια μηχανή αναζήτησης μπορεί να βρεθούμε μπροστά σε:
 1. Ακατάλληλο, βίαιο, ρατσιστικό ή άλλο προσβλητικό υλικό. Το διαδίκτυο περιέχει και πολλές πληροφορίες που μπορεί να μην είναι ωφέλιμες για τα παιδιά όπως πορνογραφικό υλικό, παιδεραστία, βίαια παιχνίδια, ρατσιστικά σχόλια και απόψεις, σατανισμός ή άλλο ακατάλληλο υλικό.
 2. Παραπλανητικές ή λανθασμένες πληροφορίες. Το γεγονός ότι ο οποιοσδήποτε μπορεί να εκδώσει μια ιστοσελίδα χωρίς να υποστεί έλεγχο για την ορθότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει σε αυτή δημιουργεί τον κίνδυνο πολλές πληροφορίες στο Διαδίκτυο να είναι αναξιόπιστες, λανθασμένες ή παραπλανητικές ή μέρος καλοστημένης προπαγάνδας π.χ. ιστοσελίδες ψευδοκράτους.
 - Κατά την αγορά προϊόντων από μια εμπορική ιστοσελίδα μπορεί να υπάρξει ο κίνδυνος απάτης με την υποκλοπή προσωπικών στοιχείων του χρήστη και συγκεκριμένα τον αριθμό της πιστωτικής τους κάρτας.
 - Κατά τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μπορεί:
 1. Να μας αποσταλεί ηθελημένα ή άθελα κάποιος ιός που να προκαλέσει ζημιά στον ηλεκτρονικό μας υπολογιστή.
 2. Αν η ηλεκτρονική μας διεύθυνση πέσει σε χέρια τρίτων, να μας αποστέλλονται ενοχλητικά μηνύματα παρά τη θέλησή μας (διαφημιστικά ή άλλα).
7. Τέλος προκαλούμε τους μαθητές να εισηγηθούν πιθανούς τρόπους προστασίας από τους κινδύνους του Διαδικτύου. Με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν ένα κώδικα σωστής χρήσης του Διαδικτύου τόσο στην τάξη όσο και στο σπίτι παρόμοιο με τον κώδικα που ακολουθεί και να τον κολλήσουν σε περίοπτη θέση τόσο στην τάξη όσο και το σπίτι τους:
 - Ερευνώ και μαθαίνω ποιος έφτιαξε μια ιστοσελίδα για να καταλάβω για ποιο σκοπό την έφτιαξε και αν έχει τα προσόντα να μιλήσει για αυτά που γράφει σε αυτήν.

- Συγκρίνω τις πληροφορίες που μάζεψα από το Διαδίκτυο με πληροφορίες που βρήκα σε άλλες πηγές όπως βιβλία, εγκυκλοπαίδειες για να δω αν συμφωνούν.
 - Όταν ψάχνω πληροφορίες σε μια μηχανή αναζήτησης ζητώ τη βοήθεια κάποιου μεγάλου (των γονιών μου, της δασκάλας μου) για να διαλέξουμε τις σωστές λέξεις-κλειδιά που θα χρησιμοποιήσω.
 - Ενημερώνω κάποιο ενήλικα αμέσως αν κάτι που συμβαίνει στο Διαδίκτυο με κάνει να νιώσω άβολα ή να φοβηθώ.
 - Αν εντοπίσω κατά λάθος μια ιστοσελίδα με ακατάλληλο υλικό φωνάζω τη δασκάλα μου ή τους γονείς μου για να την καταγγείλουμε στην υπηρεσία Safeweb (www.safeweb.org.cy).
 - Ποτέ δε δίνω τα στοιχεία μου ή της οικογένειάς μου σε κανένα στο Διαδίκτυο (όνομα, επίθετο, ηλικία, φύλο, τηλέφωνο, διεύθυνση, φωτογραφίες)
 - Χρησιμοποιώ ψευδώνυμο που δε φανερώνει το φύλο μου, την ηλικία μου ή άλλα στοιχεία για μένα.
 - Ποτέ δε συμπληρώνω ηλεκτρονικές φόρμες με προσωπικά μου στοιχεία έστω και αν είναι απαραίτητο για να μπορέσω να συμμετάσχω σε κάτι που μου αρέσει στο Διαδίκτυο πχ. να ψηφίσω σε ένα διαγωνισμό για τον αγαπημένο μου τραγουδιστή, να συμμετάσχω σε μια κλήρωση με δώρα κλπ.
 - Ποτέ δεν απαντώ σε άμεσα μηνύματα ή μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που μου αποστέλλουν άγνωστα άτομα.
 - Αποφεύγω να επισκέπτομαι ύποπτα δωμάτια συνομιλίας. Αν αποφασίσω να επισκεφθώ κάποιο το διαλέγω με τη βοήθεια των γονιών μου αφού παρακολουθήσουμε το είδος των συζητήσεων που γίνονται σε αυτό. Προσέχω να είναι καλά ελεγχόμενο και να φτιάχτηκε ειδικά για παιδιά.
 - Δε χρησιμοποιώ τις προσωπικές περιοχές του δωματίου συνομιλίας για να συζητήσω μυστικά με άλλο χρήστη του δωματίου.
 - Σταματώ να επικοινωνώ με κάποιον που γνώρισα στο Διαδίκτυο αν αυτός αρχίσει να κάνει προσωπικές ερωτήσεις, ερωτήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, ζητά να μιλήσουμε τηλεφωνικά ή να συναντηθούμε, ή θέλει να μου κάνει δώρα.
 - Αγοράζω προϊόντα μόνο με άδεια των γονιών μου και μόνο από σοβαρά ηλεκτρονικά καταστήματα του Διαδικτύου.
8. Επέκταση: Οι μαθητές μπορεί να επισκεφθούν επιλεκτικά τις πιο κάτω ιστοσελίδες που περιέχουν χρήσιμο υλικό (οδηγίες, posters και παιχνίδια) για θέματα ασφάλειας διαδικτύου:
- http://www.schools.ac.cy/safety_manual.html
Σε αυτή την ιστοσελίδα μπορείτε:
 1. Να προβάλετε στους μαθητές σας τη Βιντεοπαρουσίαση για την ασφάλεια των παιδιών στο Διαδίκτυο της Microsoft.
 2. Να κατεβάσετε σε μορφή pdf τον Οδηγό Ασφάλειας των παιδιών στο Διαδίκτυο της Microsoft.
 - www.saferinternet.gr
Στην επιλογή μικροί μπορείτε:
 1. Να προκαλέσετε τους μαθητές να ελέγξουν τις γνώσεις τους παίζοντας το Τεστ Γνώσεων (<http://www.saferinternet.gr/Default.aspx?tabid=82>)
 2. Να επισκεφθείτε το Παζάρι και να κατεβάσετε σχετικές Αφίσες για την πινακίδα της τάξης σας (<http://www.saferinternet.gr/Default.aspx?tabid=79>).Στην επιλογή μεγάλοι μπορείτε να κατεβάσετε τα σχετικά παιχνίδια (<http://www.saferinternet.gr/Default.aspx?tabid=66#Games>)
 - www.safeweb.org.cy
Σε αυτή την ιστοσελίδα μπορείτε να δείξετε στους μαθητές σας πώς μπορούν να καταγγείλουν μια ιστοσελίδα με ακατάλληλο υλικό.